NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Udredningsværktøj for demens afprøvet i almen praksis

Et kort spørgeskema med spørgsmål til patient og pårørende har vist sig velegnet til at skelne mellem patienter med og uden kognitiv svækkelse i almen praksis. Det viser en afprøvning af BASIC-Q (Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire), der involverer 275 patienter fra almen praksis-klinikker i Danmark.

Spørgeskemaet BASIC-Q har vist sig velegnet til at skelne mellem patienter med og uden kognitiv svækkelse i almen praksis.
BASIC-Q er tidligere afprøvet i danske hukommelsesklinikker i 2018-2019, hvor spørgeskemaet viste sig at have bedre diagnostisk træfsikkerhed end *Mini-Mental State Examination* (MMSE), der er den gængse kognitive test til demensudredning.

BASIC-Q består af tre spørgsmål til patienten om, hvordan hukommelsen fungerer, fire spørgsmål om orientering i tid og egne data samt tre spørgsmål til en pårørende om, hvordan patientens hukommelse fungerer i hverdagen. Resultatet opgøres på en skala, der går fra 0 til 20. Det tager sædvanligvis mindre end fem minutter at besvare spørgeskemaet.

I 2021-2022 blev der gennemført yderligere afprøvning af BASIC-Q i 14 almen praksis-klinikker fra Region Hovedstaden, Syddanmark, Midtjylland og Nordjylland. Afprøvningen blev foretaget i et samarbejde mellem Nationalt

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Videnscenter for Demens og Forskningsenheden for Almen Praksis på Københavns Universitet og Syddansk Universitet.

Større udredningsprogram

299 patienter i alderen 70 år og opefter blev testet med BASIC-Q, hvoraf 24 patienter ved nærmere eftertanke ikke ønskede at deltage i resten af undersøgelsen. De resterende 275 patienter gennemgik en grundig udredning, der bl.a. omfattede

- et standardiseret neuropsykologisk testbatteri, *the Repeatable Battery for Assessment of Neuropsychological Status* (RBANS)
- en screening for depressive symptomer (15-item Geriatrisk Depressionsskala, GDS-15)
- et spørgeskema om patientens praktiske funktionsevne i hverdagen (*Functional Assessment Questionnaire,* FAQ-IADL) udfyldt af en nær pårørende.

På baggrund af udredningen blev deltagerne klassificeret som henholdsvis kognitivt normalt fungerende (154 patienter) eller kognitivt svækkede (101 patienter). Tyve patienter kunne ikke klassificeres med sikkerhed. Udredningen blev varetaget af to projektmedarbejdere, hvoraf den ene fortrinsvis opererede i hovedstadsområdet og den anden vest for Storebælt.

Gode måleegenskaber

BASIC-Q identificerede 80 % af de kognitivt svækkede deltagere korrekt og 71 % af de kognitivt normalt fungerende deltagere svarende til en sensitivitet på 80 % og en specificitet på 71 %. I tilfælde af, at patienten er uden pårørende, er det muligt at bruge spørgeskemaet uden de tre pårørendespørgsmål og beregne en estimeret score ved hjælp af en omregningstabel.

Resultaterne viser imidlertid, at pålideligheden af BASIC-Q uden pårørende fungerer signifikant ringere end den komplette BASIC-Q, idet den samlede klassifikation falder fra 0,84 til 0,78. Så BASIC-Q uden inddragelse af pårørende må betragtes som en nødløsning.

Forskerne foretog en sekundær analyse, hvor deltagere, der scorede højt på depressionsskalaen som udtryk for en mulig depressiv tilstand, ikke indgik. Dette påvirkede ikke den diagnostiske træfsikkerhed af BASIC-Q. Spørgeskemaet ser i sig selv ikke ud til at kunne skelne mellem patienter med kognitiv svækkelse og patienter med mulig depression.

Målesikkerheden af BASIC-Q blev undersøgt på 60 deltagere, der blev testet med nogle ugers mellemrum. Overensstemmelsen mellem første og anden testning – den såkaldte test-retest reliabilitet – var 0,84, hvilket er udtryk for en pæn grad af stabilitet.

Mange anvendelsesmuligheder

Den primære målgruppe for BASIC-Q er hverken patienter i almen praksis eller i hukommelsesklinikker, men derimod ældre borgere i den kommunale sektor med symptomer på kognitiv svækkelse samt ældre borgere indlagt på hospital. BASIC-Q blev i perioden 2019-2023 implementeret i Københavns Kommune, hvor 441 borgere er blevet undersøgt med spørgeskemaet.

Erfaringerne viser, at brugen af BASIC-Q har øget medarbejdernes opmærksomhed på kognitiv svækkelse hos ældre borgere og har bidraget til, at borgere med relevante symptomer er kommet videre til egen læge med henblik på yderligere udredning.

BASIC-Q anvendes endvidere på bl.a. ortopædkirurgisk afdeling, OUH Svendborg Sygehus, til vurdering af kognitiv status hos ældre med hoftenære lårbensbrud - samt i et ph.d.-projekt om proaktiv opsporing af demens ved

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

forebyggende hjemmebesøg med inddragelse af knap 1.000 ældre borgere.

BASIC-Q kan bl.a. tilgås elektronisk via KMD Nexus' omsorgsjournal til den kommunale sektor.

Oxboll AB, Jorgensen K, Nielsen TR, Christiansen SD, Nielsen A, Waldorff FB, et al. Diagnostic accuracy of BASIC-Q for detection of cognitive impairment in a primary care setting - a cross-validation study. BMC Geriatr. 2024;24(1):53.

PubMed

Jorgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Waldemar G. Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire (BASIC-Q)-Development and validation of a new tool for identification of cognitive impairment in community settings. Int J Geriatr Psychiatry

PubMed

Jorgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Waldemar G. Validation of the Brief Assessment of Impaired Cognition and the Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire for identification of mild cognitive impairment in a memory clinic setting.

PubMed

Petersen MM, Nielsen AL. Fra fingerspidsfornemmelse til BASIC-Q - erfaringer med brug af nyt værktøj til tidlig opsporing. Medlemsblad for Demenskoordinatorer i Danmark. 2022(2).

Demenskoordinatorer i Danmark

Redskabet BASIC-Q styrker opsporingen af personer med demens. Nyhedsartikel, Københavns Kommune den 28. januar 2022.

Københavns Kommune

Oprettet: 09. februar 2024